

Leipomotyölain 5 §:n kumoaminen

Erityisasiantuntija Katja Peltola

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta 27.9.2024

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Tausta

- Toimeksiantona pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelman kirjaus:
”**Leipomotyölaki kumotaan 1.3.2025 alkaen vanhentuneena.**”
- Leipomotyölaki (302/1961) on jo pääosin kumottu vanhalla, vuonna 2020 kumotulla työaikalalla (605/1996). Lain 5 § on kuitenkin jätetty voimaan sellaisena kuin se on 1.12.1993 voimaan tullessa leipomotyölain muuttamisesta annetussa laissa.

Leipomotyölain 5 §

Kello 22:n ja 6:n välisenä aikana tehdystä työstä on työntekijälle maksettava vähintään 100 prosentilla korotettu palkka.

Työnantajien ja työntekijöiden yhdistyksillä, joiden toimintapiiri käsittää koko maan, on oikeus sopia 1 momentissa tarkoitetusta korotetusta palkasta toisinkin.

→ **Säännös kumottaisiin.** Mahdollisuus sopia yötyökorvauksesta leipomoalalla työehtosopimuksilla säilyisi ilman erillistä säännöstä.

Vaikutukset henkilöstön ansiotasoon 1/2

- Lakimuutoksen myötä yötyökorvauksen taso riippuisi tulevissa TES-neuvotteluissa sovittavasta.
 - Muilla aloilla korvaus on tyypillisesti huomattavasti alhaisempi, kuin leipomotyölain nykyisin takaama 100 prosenttia.
 - Pitkään voimassa olleen säännöksen poistuminen voi vaikuttaa työehtosopimusneuvotteluihin, millä voi olla vaikutuksia myös yötyökorvauksen suuruuteen.
- Arviot siitä, kuinka suureen osaan henkilöstöä kohdistuisi vaikutuksia, vaihtelevat.
 - Muutokset kohdistuisivat ainakin kolmivuorotyötä tekeviin, jossakin määrin myös kaksivuorotyötä tekeviin.
 - Yksivuorotyössä yötyökorvaus perustuu nykyisinkin TES:iin.

Vaikutukset henkilöstön ansiotasoon 2/2

- Myös arviot henkilöstölle maksettujen yötyökorvausten määrästä vaihtelevat.
 - Elintarviketeollisuusliitto arvioi yötyölisän määrän olevan kolmivuorotyössä keskimäärin noin 2 000–4 000 euroa vuodessa.
 - Suomen Elintarviketyöläisten Liitto arvioi, että yötyökorvauksena maksetun lisän suuruus on ollut kolmivuorotyössä (550–840 työntekijää) keskimäärin arviolta noin 8 900–9 900 euroa vuodessa. Kaksivuorotyöläisten (noin puolet alan työntekijöistä, eli noin 2 250–3 500 työntekijää) osalta palkanmenetys olisi vuodessa noin 2760–8290 euroa.
 - Ammattiliitto Pro:n mukaan yötyökorvausta on maksettu lakiin perustuen kolmivuorotyötä tai muuten säännöllistä yötyötä tekeville toimihenkilöille, joita on noin kolmannes leipomoalan toimihenkilöistä. Korvauksen määrä on ollut arviolta 10 800–12 000 vuodessa.
 - Tulorekisteritiedoista on arvioitavissa, että yötyökorvauksena maksetun palkanosan mediaani olisi kaikissa työaikamuodoissa 200 euroa kuukaudessa ja keskiarvo 355 euroa kuukaudessa.
 - Tulorekisteritietojen mukaan leipomoalan noin 5 200 työllisestä noin 3 200 on tehnyt yötyötä.
 - Suurimalle osalle (40 prosenttia, 1 300 hlöä) kyse on alle 5 prosentin palkanosasta, viidennekselle (600 hlöä) kyse on 5–10 prosentin osuudesta palkasta ja neljännekselle (800 hlöä) 10–20 prosenttia osuudesta. Yötyön osuus palkasta on 20–30 prosenttia noin 400 henkilölle ja sitä suurempi enää harvalle (100).

Muita tunnistettuja mahdollisia vaikutuksia 1/2

- Yötyön teettämisen mahdollinen lisääntyminen → mahdollisia negatiivisia vaikutuksia työntekijöiden terveydelle
 - VNA:ssa terveystarkastuksista erityistä sairastumisen vaaraa aiheuttavissa töissä (1485/2001) yötyö määritellään tekijäksi, joka aiheuttaa erityistä sairastumisen vaaraa.
- Sukupuolivaikutukset
 - Naisia on alalla hieman enemmän kuin miehiä, mutta miesten tulot ovat olleet naisten tuloja keskimäärin suurempia.
 - Miehet tekevät naisia enemmän yötyötä, joten yötyölisän poistuminen vaikuttaisi oletettavasti suhteessa enemmän miesten tuloihin, ja naisten tuloihin vaikutukset olisivat vastaavasti pienemmät.
 - Mikäli yötyön teettäminen lisääntyisi jatkossa, voisi se lisätä naisten tekemää yötyötä.
 - Yötyö lisää tutkimuksien mukaan rintasyöpäriskiä → yötyön tekemisen terveyteen sekä työelämän ja muun elämän yhteensovittamiseen liittyvät kielteiset vaikutukset kohdistuisivat naisiin miehiä enemmän.
 - Naisten tekemän yötyön lisääntyminen voisi tasata naisten ja miesten välistä palkkaeroa alalla.

Muita tunnistettuja potentiaalisia vaikutuksia 2/2

- Työllisyysvaikutukset
 - Mahdollisesti matalammat palkkakustannukset voivat madaltaa kynnystä palkata uutta henkilöstöä.
 - Työllisyyden lisääntyminen yleisesti edellyttää tuotteiden kysynnän kasvua, mikä on mahdollista, jos palkkakustannusten mahdollinen aleneminen kohdistetaan tuotteiden hintaan.
 - Mahdollisesti matalampi tulotaso ja/tai lisääntynyt yötyö voi toisaalta heikentää alan vetovoimaa, mikä voisi heijastua työllisyyteen negatiivisesti.
- Yritysvaikutukset
 - Mikäli työvoimaa on jatkossa riittävästi saatavilla, voisi nykyistä pienemmillä työvoimakustannuksilla olla yrityksille ja positiivisia vaikutuksia esim. katteeseen, investointeihin tai yritysten voittoon.
 - Vaikutukset kohdistuisivat keskeisimmin suuriin yrityksiin (vähintään 10 työntekijää), joita on vain noin 13 % alan toimijoista.

Voimaantuloesitys

- Lakien ehdotetaan tulevan voimaan 1.3.2025, eli kun leipomoalaa koskevien keskeisimpien työehtosopimusten voimaantuloaika on päättynyt.
 - Elintarviketeollisuusliitto ry:n ja Suomen Elintarviketyöläisten Liitto SEL ry:n välinen leipomoiden työntekijöitä koskeva työehtosopimus on voimassa 31.1.2025 asti.
 - Elintarviketeollisuusliitto ry:n ja Ammattiliitto Pro ry:n välinen elintarviketeollisuuden toimihenkilöiden työehtosopimus on voimassa 28.2.2025 asti.
 - Matkailu-, ravintola- ja vapaa-ajan palveluita koskeva työntekijöiden työehtosopimus on voimassa 31.3.2025 asti.

Kiitos!